

Операције

БИТКА ЗА ПУТ ЖИВОТА

О Видовдану 1992. године, Војска Републике Српске је окончала, како су записали хроничари и стратези, најбрзљавнију операцију у току посљедњег рата у Босни и Херцеговини. Пробијање "коридора" кроз Посавину била је битка над биткама, којом је послије 40 дана прекида успостављен континуитет територија Републике Српске и даљња комуникација према Србији.

Цијела бањалучка регија па све до Книна, Бенковца и Обровца, са више од милион и по Срба, била је у окружењу. Били су то дани пуни страха и велике неизвесности, 40 дана су улице краишских градова биле пусте. Није било струје, горива, цигарета, кафе. Залихе хране су се драстично смањивале, а у здравственим

установама почефане лијекова и санитетског материјала. Болнице су остале и без кисеоника, нема тачности за хемодијализу бubrežних болесника.

Најкритичније стање било је у бањалучком породилишту, где због недостатка кисеонаника умире 12 тек рођених беба.

Узалудни су били апели упућени међународним званичницима, писмо генералном секретару УН-а, у којем је упућен апел да се одobre хуманитарни летови како би се из Београда у Бањалуку и Крајину могли допремити барем лијекови.

Свијет је остао нијем на ову патњу. У тој ситуацији постојала су само два излаза: или се препустити на милост и немилост или кренути у борбу за пут живота.

Одлука о пробијању "коридора", битке свих битака, донесена је 19. јуна 1992. године.

КЉУЧ ОПСТАНКА НАРОДА И ТЕМЕЉ РС

Редакција листа "Крајишки војник" издала је 28. јуна 1997. године споменичко издање листа "Крајишки војник" поводом петогодишњице пробоја коридора и успјешно изведене операције "Коридор 92". У том броју четворица комandanата изнијели су своје виђење о ситуацији у пролеће 1992. године о планирању операције "Коридор 92", и о самом пробоју "коридора". Саговорници листа су били генерал-потпуковник Момир Талић комandanт Штаба Првог (крајишког) корпуса Војске Републике Српске, касније начелник Генералштаба ВРС, генерал-потпуковник Бошко Келечевић, начелник Штаба Првог (крајишког) корпуса Војске Републике Српске, генерал-пуковник Боривоје Ђукић – у то вријеме комandanт специјалних снага милиције Републике Срп-

ке Крајине, које су учествовале у операцији, и тада генерал-мајор Новица Симић, у то вријеме начелник Штаба Прве окlopne бригаде Првог крајишког корпуса ВРС и комandanт Тактичке групе 1, касније комandanт Источнобосанског корпуса ВРС, комandanт Трећег корпуса ВРС и начелник Генералштаба ВРС. Ова четворица старјешина, 19. јуна у Руданци код Добоја, након дугог праћења политичке и војне ситуације, након других међусобних консултација и разговора, ријешили су да пробију коридор и разрадили су план саме операције. У овом броју нашег листа још једном вас подсећамо на те догађаје, објављујући интегрални интервју са четворицом најзначајнијих учесника ове операције.

*Године 1992. Тада је касног пролећа, у 1992. године у Јесенцима се је, као у свакома лифту, симболично дистанционски отворени, нечак, јапански одсек од његовог агенције и војнички спомени радио на слободу Нешка, пешчанији касније Банатука, коначно називног Јапанског крајинског корпуса?

ТАЛИЋ: Познато је, како рекосте, да се у касно пролеће, а може се говорити и о средини пролећа 1992. године, тадашњи Пети корпус налазио у западној Славонији и извршавао редовне задатке у склону формација ЈНА. Трајало је и већ утврђено примирје закључено почетком јануара

1992. године и, углавном, поштовано. Ми, Команда Корпуса, дошли смо до реалног закључка, у односу на политичка струјања и рад поједињих страна, посебно муслиманске на челу са Алијом Избеговићем, да је рат неизбјежан и на територији БиХ. Било је и другачијих тумачења, вјероватно и из жеље да се не ратује. Сигурно је да српски народ није желио рат, јер су га ратови кроз историју на овим просторима изузетно много исцрпили. Знали смо шта је рат и шта смо све губили у ратовима, посебно у Другом свјетском, колико је Срба са бивше територије БиХ, нарочито Босанске Крајине, изгинуло у том рату. Зато је Корпус узео на себе одговорност да се не дозволи страдање цивилног становништва. Како то извести, постављало се питање. Никако другачије већ војном организацијом и сарадњом са, посебно, вјерским структурима и вјерским првацима на територији Корпуса, да не дозволе да дође до сукоба. Но, све су то били само покушаји, јер се видјело да ће на простору бивше БиХ доћи до најтежег и најкровавијег рата – грађанског и међународног. У тим догађајима, видели смо, да на простору Посавине већ долази до оружаних сукоба, тако да је у мају начелник Штаба

Корпуса, генерал Божко Келечевић, са групом старјешина послат у простор Дервенте ради сагледавања укупне ситуације и стана због евентуалног ангажовања, ако то буде требало, у спречавању међународних сукоба. Даље од Дервенте, све до Тузле и Дрине, била је зона одговорности 17. (тузланског) корпуса ЈНА. У међувремену се ситуација погоршала. Пријети опасност да цијели регион буде захваћен ратом – од Корпуса преко Влашића до Посавине и Семберије. Команда Корпуса већ тада је почела да извлачи дио јединица на простор бивше БиХ, са основним циљем да те јединице својим присуством спријече планирани геноцид над српским народом. Сигурно је, и то ће кад-тад историја показати, да би српском народу на овим просторима пријетила већа опасност 1991. и 1992. године него 1941., да нису, рекао бих, "послушали сами себе" и искуство из тих година и својим ангажовањем спријечили тај план који је био познат свима. У међувремену долази до оружаних сукоба јединица 17. корпуса и паравојске које су организовали Хрватска демократска јединица и Странка демократске акције у БиХ. Већ тада се видјело да муслимани и Хрвати стварају заједничку коалицију у борби против српског народа и да ће почети са остваривањем свога циља, а то је прогон, није сувишно рећи

и учинитења, српског народу... Тада нам се дешава да је прегидом везе са Савом Југославијом, и даље са Србијом, дошло до страдања новорођенчади у Бањој Љуци.

ХРВАТИ

*Када је Хрватска пребацila своје јединице преко Саве?

СИМИЋ: Прве јединице пребацili су знатно прије. Повратнике из Вуковара убацили су у село Колибе код Брода док смо ми – Први крајински корпус – били још у Окучанима. Треба се присјетити скочилаца у Сијековцу, у марта. Тада су на лице мјеста долазили Фикрет Абдић и Биљана Плавшић, као чланови Предсједништва БиХ. То је било и вријеме напада на касарну у Дервенти, када је генерал Талић послао Окучанце да помогну.

*Које су јединице прешли из Хрватске у Посавину? То је веома важан момент.

СИМИЋ: Прва је прешла 108. бригада Збора народне гарде (ЗНГ) из Нове Градишке, али и многе друге њихове бригаде: Прва професионална загребачка, па Друга ЗНГ из Дугог Села, па из Ђеловара, Велике Горице, послије чак и из Ријеке. Они су само мијењали беџ, скине онај хрватске војске, а стави Хрватског вијећа одbrane, добију чак и легитимације ХВО-а. Неки заборавни имали су код себе и легитимацију хрватске војске и ХВО-а. Значи, за њих је подршка хрватске војске била максимална. Гдје год смо ми успијевали, њихова пропаганда је тврдила да је прешла бригада из Југославије. У овом случају нису то могли да кажу. У тој операцији тако смо им разбили неке бригаде да се више никада нису опоравиле ни појавиле...

*Важно је да се зна да је агресија Хрватске услиједила знатно прије првих борби. Хрватска је у то доба већ међународно призната држава.

ЂУКИЋ: То треба везати са доласком УНПРОФОР-а у Републику Српску Крајину, када се велике снаге хрватске војске, које су тамо биле везане за Далмацију, Кордун, Лику, Банију и западну Славонију, упућују

управо овамо да појачају њихове снаге и пресијеку РС на два дијела. То је била суштина њихове намјере. Све је почело доласком снага УНПРОФОР-а, јануара–фебруара 1992. године. У фебруару су запосјели већи дио територије и линије раздавања, изузев што су чепалски и аргентински батаљон каснили у западну Славонију. Задржало нас је управо то извлачење снага тада већ у преформирању Првог крајишког корпуса.

*Да ли је случајно да су аргентински и чепалски батаљон каснили?

ТАЛИЋ: Сада се види да то и није случајно већ намјерно, да би се једина организована војна сила, Пети или Бањалучки корпус, што дуже задржао у простору западне Словеније и да би се пребацити њемањем хрватских јединица на простор Посавине спојио посавски дио преко Добоја, Зенице, Ливна и даље за Сплит и тиме испресијеала садашња Република Српска. Знало се да ћемо се ми борити не само за српски народ (у сваком случају био је основни циљ да се спаси српски народ), али и за територију на којој смо вјечито били и која је од памтивијека била српска. Према томе, то је сасвим намјерно, јер ми смо 4. или 5. јула званично предали територију западне Словеније УНПРОФОР-у, а узмите да је 24. јуна почела операција под називом "Коридор". Претходне припремне

борбе почеле су још 2. маја, а нешто касније дошла је и једна бригада из МУП-а РСК. Претходне борбе на коридору имале су за циљ да сагледамо снагу нападача, да уочимо правце на којима ћемо се ангажовати. Операција као што је "Коридор" не може се припремити за два до три дана, њена припрема трајала је око мјесец дана.

**Прије саме операције, да разјаснимо неке детаље, није чврсто успостављен неки војнички прстен, али смо крајем априла и почетком маја били као у заглављеном лифту – сви путеви били су затворени?*

СИМИЋ: Пети корпус је доведен у оперативно окружење падом Модриче до други пут. Она је два пута била ослобођена, а други пут је, једноставно, пала зато што се "структуре" у граду ниси могле договорити око власти. У једном противнападу преко моста из Оџака Хрвати су је заузели и формирали 105. модричку бригаду Хрватског вијећа одбране (ХВО). Самим тим је једина веза до сада са Србијом, односно осталим српским дијеловима, била прекинута. Преко Тузле се није могло ићи, јер је већ била успостављена линија међуетничког разграничења, тако да је Пети корпус фактички

доведен у оперативно окружење губитком дијела територије бившег 17. односно Тузланског корпуса, касније Источнобосанског, и то не својом кривицом. Борбена дејства Пети корпус не изводи на својој територији већ прелази на подручје Оперативне групе Добој која се, изгубивши везу са 17. корпусом, самоникцијативно ставила на располагање односно претпочинила Првом крајишком корпусу. Тражио сам, истражујући операцију "Коридор", и нисам нашао никакав писани документ о том претпочињавању. Једноставно, на реферисању командант ОГ Добој пуковник Миливоје Симић, на питање чији је, рекао да је у саставу Петог корпуса: "Талићев сам", а Талић је рекао: "Прихватам"! У том периоду муслиманска војска још није била добро организована, међутим ХВО је био изузетно добро организован и масовно је био попуњаван јединицама, и старјешинама и војничцима, из Републике Хрватске, нарочито повратницима из Вуковара, прекаљеним борцима, затим са окучанског дијела ратишта, па чак и из Книнске крајине. У том моменту фронт у РСК је био умирен доласком међународних снага. Они су Дервенту фактички узели и граница раздавања је била на ријеци Усори. Били су у Которском, Јоховцу, Церу, стигли су скоро до Подновља с ове стране и до Руданке. Руданка је још била српска. То је био клин. С друге стране, стигли су до ушћа ријеке Усоре у Босну и до ушћа

Сирече у Босну, тако да је Добој остао у једном полуокружењу и недостајао је само један њихов мањи помак да се споје снаге долином ријеке Босне и да све буде изгубљено.

**Може ли се спатрati да је Добој кључни град?*

СИМИЋ: Добој је, иначе, кључни град. Био им је потребан као жељезнички чвор и путни правац, као индустриски центар итд. У том контексту треба гледати све ове проблеме који су наступили за наше јединице тамо. Прво, требало је отклонити опасност од Добоја, у чему су већ одмах по доласку учествовале јединице Војске Српске Крајине, то су биле у ствари специјалне јединице МУП-а, јер РС није смјела да има војску. Оне су дosta помогле ОГ Добој у одбрани, међутим, неку операцију без јаче технике сами нису могли извести. Пробали су Цер, мислим 15. јуна, али није ишло. Касније је формирана заједничка команда Тактичке групе, командант је био генерал Миле Новаковић, ја сам био начелник штаба, а наше двије јединице су, скупа са Осињском бригадом која је била ту на положају и уз неку подршку "Вукова с Вучијака", успјеле на Церу нешто касније.

највећи дио Петог корпуса били у западној Славонији. Ситуација нас је натјerala да пратимо и процењујемо политичку и војну ситуацију и да не гледамо гдје је граница 17, а где Петог корпуса. Ситуација је била доста конфузна. Не само шири простор Љубија и Дервенте него и западни дио око Приједора, Новога, Јајца, Влашића, Сански Мост, били су критични. Значи, био је већ у окружењу, практично, шири простор Приједора, Бање Луке, Пријавора, Добој итд. То нас је усмјерило у процјени, ово што је генерал Талић рекао, имајући у виду и ситуацију на терену, да једну групу одвојим на посебан правац, према Дервенти. И управо познавајући ту ситуацију и држећи је у својим рукама, командант Петог корпуса је усмјерио добар дио својих војничких и политичких активности на ширем простору. Прва, рекао бих, веома важна мјера јесте формирање лаких бригада. Мислим да је прва формирана у Српцу, у априлу. Било је много прича око тога да ли је то требало или није. То обично оцењују они који не схватају због чега су фомиране, њихову улогу итд. Њихова улога у одређеној ситуацији била је контрола територије, њено умирење итд. То је основа, касније су то постале организоване јединице ВРС од којих је свака на свој начин имала одређену улогу и много лакше је послије било преформирати их у друге јединице. Дакле, то је био смисаљ и благовремен потез. Друго, проблем су биле јединице које су се управо формирале на том

КРАЈИШНИЦИ

**Много је значио долазак јединице из Крајине, једноставно то је подигло морал. Господине Келечевићу, да ли сте већ у том тренутку имали јасно опредељење куда ће се иши и шта је потребно чинити да се завара противник? Проигравано је да ће се иши преко Грачанице и Градачца према Тузли?*

КЕЛЕЧЕВИЋ: Већ у марта 1992. године је на сјеверном дијелу БиХ било дosta јасно да ће и на тим просторима доћи до рата. Нова команда Петог, односно Бањалучког корпуса практично је стартовала 18. марта, генерал Талић долази на дужност команданта, а ја за начелника Штаба и тако је то до данас, када смо ушли у шесту годину заједничког рада. Догађај у Сијековцу тих дана натјerala нас је да пратимо политичку и војну ситуацију без обзира на то што су Команда и

простору, као што су Крњинска, Осињска, Вучијачка бригада. Оне су биле доста, рекао бих, неопремљене, слабог кадровског састава, без старјенинског састава итд. Све се тада практично свело на 327. бригаду Дервента-Прњавор. Она је веома добро организовала Прњавор и дио Дервенте, коју је непријатељ ријеком Укрином одсекао. Половина града је било у нашим рукама, а половина у њиховим. То је раније била и граница зоне Петог и 17. корпуса, али то није била препрека да Команда Петог корпуса уочи значај тог простора. Да је било среће, и да Пети корпус није толико био ангажован у западној Славонији, могли смо благовремено изаћи на Саву и то у Броду, не мучити се толико око Бијелог и Бабиног брда и око Брана, око овога и онога. То би била сасвим другачија ситуација. Али пошто је Пети корпус био ангажован, није се могло и то "одрадити". Тада период крај априла – почетак маја, управо је припрема за пробој "коридора", проширење и ослобађање тог дијела територије. Шта је овде интересантно? Добар дио људи долази из Добоја, иако је то далеко, у Команду Петог корпуса, јер већ у првој половини маја виде да је пресејчен коридор, да је Модрича други пут пала, да је веома мали мостобран на Босни задржала само Вучијачка бригада. Њој иначе треба одати велико признање, јер нам је тај мостобран послије омогућио да постигнемо још неке циљеве. Ипак, 327. је била окосница без обзира на то што многи бацају на њу дрвље и камење, она је била снажна јединица ЈНА, добро опремљена, имала је добар старјенински састав. Али им је "кумовао" 19. мај, кад се дио стражешине извукao и отишao за Југославију, а много мјesta је остало празно. Посљедњи авион је отишao 19. маја са аеродрома Мањовљани. И то је било "убиј

боже", али да сада о томе не причамо, треба истaćи да долази чекијући. Бора Сенџић на Грачјајер, Рађа и други, и ми им, на неки начин, трасирамо пут преко Требаве којим треба да иду први конвоји према истоку. И управо ту од 10. маја починje да се грачи пут. Потпуковник Бонић Мичић са ижињеријском групом из Петог корпуса и грађевинском оперативом из Добоја прави пут за обилазак Модриче и излазак на Скугрић. Шта је овде битно – неколико пута организовано је ослобођање Дервенте – 2. и 12. маја. Није, рекао бих, ни био циљ да се ослободи у тој фази, јер знало се да се у том задатку неће успјети – они су имали значајно јаче снаге, а наше снаге су биле доста скромне. Али су им снаге биле везане и нису се могле спојити, као што је Симић рекао. Јер, да су се спојиле, а било је свега осам километара (од Јаховића, Которског и Фоче, да се споје са Крњином), то би онда била катастрофа. Спојени би били, практично, Брод, Добој, Маглај, Зеница и даље. Желим овде посебно да нагласим да многи нису могли са Вељком Миланковићем, нису могли са Пепом итд. Али у то

вријеме тај одред Вељка Миланковића је био организован, добар, добро наоружан, имао је добру дисциплину, добро је познавао терен. Прва половина маја, тачније 12. и 15. маја, припреме за коридор су већ одрађене и опет је носилац Пети корпус, групе које су биле "деташоване" на тај правац. Неколико састанака било је у Руданци, односно на Расаднику, где је донесен први план за пробој "коридора". Окружење у то вријеме (март, април) било је линија раздавања у западној Славонији, линија ријеком Купом практично до Карловца, изнад самог Карловца – Тушиловић, па преко Генералног стола према Светом Року и према Задру и Земунику. Та линија је, практично, остала до 1995. године.

“У овој години је било више чиста спас одлучак да се
дајејте, и по којем су утврђују меници одобравајујући
јер изјаша долазак је много значајан у моралском
смислу?”

ЂУКИЋ: Набројао бих два-три фактора која су претходила доласку
младића из Крајине и то би, онда, ово објаснило. Прво, већ тада смо имали
у неку руку устројену Републику Српску Крајину и донесен Устав 19.
десембра 1991. године. УНПРОФОР даје некакву гаранцију и долази на

линије раздавања, уз кашњење што се тиче западне Славоније. ЈНА, која је изводила операције на ширем простору Далмације, Лике, Кордуна, Баније и западне Славоније, имала је практично међународни ултиматум да се до 20. маја извуче са територије бивше Хрватске и територије бивше БиХ. Нама у окружењу, због прекида копнене и ваздушне везе са Југославијом, по одлуци Савјета безбједности остају лијелови тада 9. корпуса ЈНА, на челу са командантом генерал-мајором Савом Ковачевићем и остају неки дијелови на аеродрому Удбина са дијелом средстава која смо задржали, као што су хеликоптери и дио борбених авиона. С обзиром на ситуацију која се десила у Босанској Крајини и Посавини, а коју смо као војници пратили и процењивали, јавила се снажна идеја, не само од појединача него и од Скупштине, Владе и осталих субјеката у РСК, војске и милиције – да се укључујемо у операцију која се већ припремила. То је операција “Коридор 92”. У то вријеме, у војничком смислу, по Венсовом плану за дејствовање имали смо штабове Територијалне одbrane чије су старјешине могле бити само у цивилном одјелу, а средства ратне технике била су у складиштима по систему “дупли кључ”. Јединица оружана снага тога народа биле су јединице милиције,

што је дозвољавао и Венсов план. Ми смо их онда организовали по принципу војске – неколико тих јединица добро смо наоружали и опремили. Паралелно је текао процес устројавања те наше оружане сile и припрема за одлазак на ту операцију. На основу одлуке Владе ја сам као командант специјалних јединица милиције упутио телеграм Првом крајишком корпусу да смо вольни да учествујемо у операцији “Коридор” и добили одговор да треба да извршимо припреме и доведемо јединице прво у рејон Мањаче, на полигон, да се ту размјестимо и извршимо одређене припреме. С обзиром на ситуацију која се десила код Добоја, када су снаге непријатеља већ, практично, сужавале коридор и на том дијелу, телефонским разговором су захтијевали из ОГ Добој да дођемо директно код њих. Кренули смо одмах и размјестили се у шири рејон Руданке и

Станова, где смо одмах по размјештају доживјели да нас туку минобацачима. У току ноћи морали смо снаге да премјестимо у сам град Добој.

Принцип избора људи је био добровољност, с тим да смо јединице окупљали по регионима – Далмација двије јединице, Кордун једна, Банија једна, западна Славонија једна. Јавио се велики број људи из састава милиције, из састава ТО. Све смо их прихватили, добро опремили, оснапсили, организовали њихово довођење на три различита правца, смотру извршили у Бањој Луци и у једној колони довели у рејон размјештаја. Пребацили смо и хеликоптере, иако је и за нас услиједила забрана лета. Успјели смо да пребащимо, примјењујући одређена лукавства, и дио тешке технике. Успјели смо чак да пребащимо дио артиљерије за подршку, која нам је добро дошла у самом извођењу операције. Наше учешће било је еквивалента једне лаке бригаде, али оно је, с озбиrom на борбено искуство осталих јединица, било некако као иницијална каписла за реализацију одређених борбених задатака на одређеним правцима. То се показало у самој

операцији где је била ангажована наша јединица. Уважавано је да су уз ту јединицу биле ангажоване и друге јединице, такође са искуством, као што су "Вукови с Вучијака" Вељка Миланковића, а скоро све вријеме смо заједно дејствовали и остварили добре резултате. Када је припрема у питању, доста је речено. Покушали смо 12. маја да овладамо објектом Цер и бочним дејствима да пресијечемо село Которско, Фочу и остала, тако да пресијечемо и непријатељеве снаге. Међутим, због расквашености терена, великог отпора непријатеља и претрпљених губитака, застали смо да бисмо сутрадан, уз бољу организацију и јачу артиљеријску припрему, довођењем снага окlopne бригаде, успјели да извршимо и тај задатак, да проширимо операцијску основицу, што нам је обезбиједило довођење јединица у рејоне одакле су са линија развоја јединице уведене у борбу. Сматрам да је тај успјех пресјекао активности непријатеља да се споји иза Добоја. Тако у то вријеме имамо "коридор" пресјечен само код Модриче. Да нисмо имали овај успјех, сигурно бисмо дошли у много неповољнију, бар тактичку, ако не и стратегијско-оперативну ситуацију.

ОДЛУКА

*Господине Талићу, чињеница је да је пробој из оперативног окружења изведен изнутра и то је јединствен примјер у свијету. Вјероватно сте у том тренутку били суочени сами са собом, без обзира на то што сте имали добре сараднике. Неке организоване политичке подрикве у то вријeme није било. Војска је била у настајању и организовању. Ви сте у том тренутку једноставно били и врх државе, Владе, Скупштине, команда војске, све у једном човјеку. Ваша одлука је, ипак, један

историја*** тренутак у којем сте узреку*** злени актер, који обзира на то како је то увек сеђа коментарисано и како не тек бити коментарисано. Како изгледа то сачувавање човјека са самим собом, преиспитавање снага, могућности, циљеви... како изгледа одабир свих виталих информација и доношење одлуке? Јер, сви смо свесни једнога – да није успјело, било би готово, јер друге помоћи тешко да би било!

ТАЛИЋ: Све је то добро речено, али, без лажне скромности, никад не може бити све у једном човјеку, имао сам и данас имам и врло јаку команду. Што се тиче саме одлуке, свака одлука је ризична, а поготово су ризичне одлуке које, рескао бих, рјешавају судбину једног народа. Тачно је то да нисмо имали циљеве, јер рат је већ вођен, а циљеви рата се одређују прије почетка рата, не у току самог рата или послиje њега. Јер, циљеве рата је лако одредити послиje рата. А ми смо га већ имали. И сада, видите, многе анализе, нажалост неке и Ваших колега, траже грешке команданта и грешке у одлукама. А неће да анализирају укупно стање, догађаје, услове и околности у којима се то све дешавало и да ли је било могуће донијети другачију одлуку. Прије свега, морам да кажем да сам изузетно много вјеровао борцима. Сљедеће, Корпус је стекао једну репутацију непобједивости, имао ратно искуство. Крајишници, говорим о бањалучкој Крајини, јер не могу о другима говорити, јесу људи са највећим срцем на свијету, они не гледају само себе и никада нису били само своји. Крајишници су гледали једнако и опасност у Херцеговини и у Книнској крајини и код нас. Значи, вјера у те људе говорила ми је да морам из анализе Штаба, а и приједлога одлуке, рећи: "Одлучио сам!". То је по војничким правилима, командант мора стајати иза тога. Команда Корпуса је сама одредила себи циљ да мора изаћи на Саву. Сјеверне границе су нам биле познате – Сава. Јужне границе нисмо ни могли да одредимо. Нисам имао колебања са самим

собом, иако је то сигурно био велики ризик. Они су, исто тако, створили репутацију од 1990. године и повјерење у своје саставе, вјеровало се да могу извршити сваки задатак. Већ смо имали неке везе с њима, што је појачавало моје право да кажем: "Одлучио сам!" Имали смо већ успостављене везе с Источнобосанским корпусом у рејону Милошевца, тако да је све то говорило да ћемо имати успјеха, тим прије што смо ишли на фактор изненађења. Јер, према свим сазнањима, хрватска војска је сматрала да ће пресијецањем "коридора" у Босанској, односно бањалучкој Крајини настати беззнаје и да ће то парализати народ, да ће народ дићи руке, а и да им је дosta рата који су водили у западној Славонији. Међутим, жеља овог народа да се споји са Посавином односно са Семберијом, а највише жеља да се споји са Србијом, одлучила је. То је највећа жеља, све друге жеље могу бити занемарене у односу на жељу да се спојимо са матицом, у нади да ће матица преузети "диригентску палицу". Команда Корпуса је увијек процјењивала да се апсолутно морамо ослањати на себе.

*Ако се не ослапљате на себе 90 одсто, онда је мала вјероватноћа да ћете успјети по свим

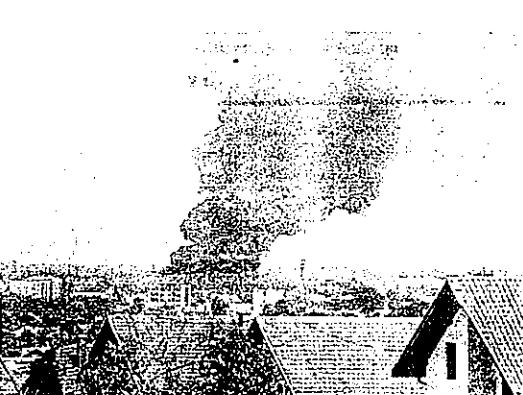
протјеран је из бригаде 1992. године до 1941. године да пробојију брре. То сазнао да можемо усагајети Јасеновац, да можемо усагајети Краљево и друга страничита, мене је спирално оптерећено. И против моје воље запекла ме је та улога и дужност да морам да о томе размишљам. Ти моменци су за мене били најтежки и отуда ово што је малоприје рекао Божко (Келечевић) – формирање лаких бригада, стабилизовање територије, па тек онда коридор, јесте процес који смо морали проћи.

КЕЛЕЧЕВИЋ: Хтио бих да се осврнем на ово што каже командант, да дugo нисмо имали везе извана. Шамац никада није био окупiran, никад није био ни Добој. Те снаге, Шамац, Милошевац до Гаревца, тај простор је одиграо велику улогу. У почетку нисмо могли остварити контакт, послије је Божковић у томе успијевао. Али, у историји, у даљем проучавању, то се не смије заборавити. Шамац и одбрана Шамаца и јединице одатле, посебно Милошевца, много су допринијеле за лакше пробојање послије форсирања Босне и ослобађања Модриче и Оџака нешто касније. То се ни случајно не смије испустити...

СИМИЋ: Ја бих овде потенцирао, иако је то генерал Талић већ рекао, да идеја да нам нема живота без пробоја и спајања са осталим српским дијеловима и Југославијом, није била само у војничким главама. То је било опште опредељење народа, посебно послије захтјева предсједника Скупштине општине Бања Лука, Предрага Радића, који је директно Бутросу Галију послao молбу за одобрење хуманитарног лета, за дотурање кисеоника и лијекова итд., а није му чак ни одговорено већ је само дошло до забране лета. Кад је умрlo 12 беба, онда се схватило да нас је свијет препустио самима себи. Ако се свијет оглушио на то, онда нам ништа друго није било преостало него или да се пробијемо или да тихо умремо, јер резерве нису биле неисцрпне. Већ су били почели проблеми са основним животним намирницама, затим нафта, детеренти, цигарете; није било, замислите, ни пасте за зубе... Исто то опредељење је било и у круговима руководства, оног дијела који је овде у Крајини био затечен јер је био одсејчен. То је било опредељење свих предсједника општина, посланика... Даље, ми смо слушали борце, нама командатима је то нарочито било битно и била је сртна околност прво, што су борци били искусни,

ратнички већ прекаљени у западију Славонији, друго, они се већ шест мјесеци одмарaju, јер је фронт у западију Славонији био умртвљен и одморили су се од интензивних борбених дејстава. Већ им је било мало досадијо, па су били жељни акције, поготово сада кад се паша зебња да ће се рат проширити на територију Босне и Херцеговине ипак остварила. Проширили смо да, ако не може да опстане бивша Југославија као велики модел, не може ни БиХ као мали модел вишенационалне државе. И треће, рекао бих овде, сама личност команданта: сви су они били за пробој "коридора", али одлука је, ипак, била на команданту Талићу. И у доношењу те одлуке било је више размишљања – којим правцем, којим снагама, како, итд., да би ипак Талић пресјекао и рекао: "Хоћу прво преко Требаве, најкраћим путем, хоћу коридор до Видовдана, па макар то била козја стаза, нећу да дјеца умиру!..."

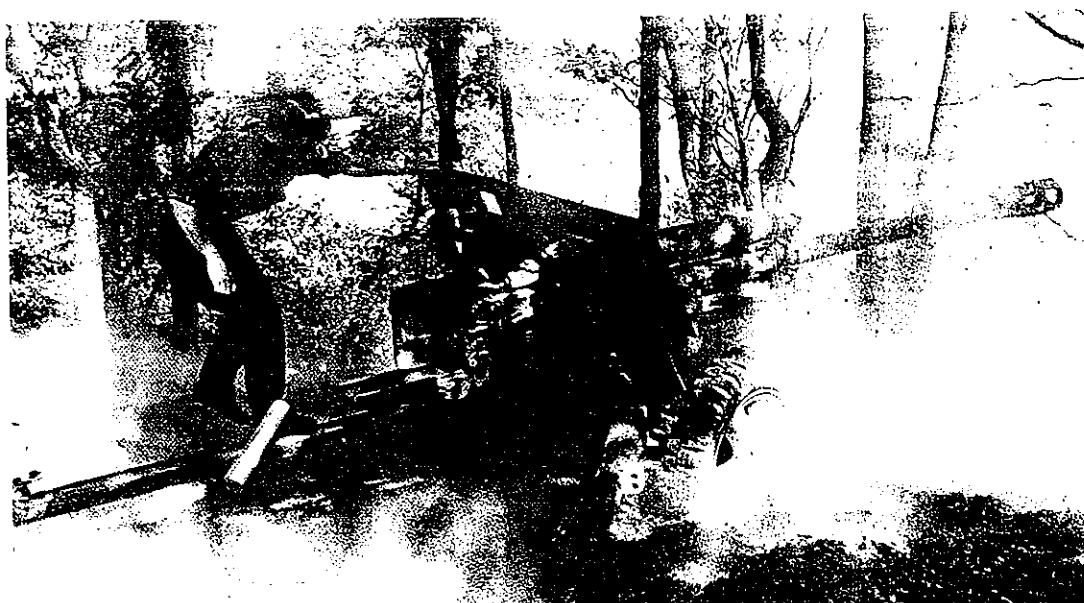
Е, то је та улога команданта, оно "001", знате. Када он донесе одлуку и испадне добро сви га тапшу по раменима, сви су заслужни. А да није успјело онда би било: Талић продао Корпус, Талић уништио најјачи корпус, Талић ово, Талић оно, и онда се неуспјех веже за једну личност. А кад ваља онда су сви заслужни. То баш хоћу да нагласим овом приликом, јер како вријеме одмиче неки периферни играчи постају главни, пише се историја рата не онако како је било већ према тренутним политичким потребама. Зато мислим да све спорне ствари треба разјашњавати на вријеме.

КЕЛЕЧЕВИЋ: Треба то вријеме имати у виду, када, 12. маја 1992. године, Скупштина, тада Српске Републике Босне и Херцеговине, доноси одлуку о формирању војске. Практично се гаси ЈНА, примопредаја дужности је на свим секторима...

То је период стварања и државе и војске. Овде остају само они официри који су се сами опредијелили да ту остану – 19. маја је посљедњи авион отишао са аеродрома Маховљани. Ето, у таквом времену се доноси одлука о пробоју "коридора".

СИМИЋ: Ако бисмо формално гледали ствари, то је била зона одговорности Оперативне групе Добој, која је до тада била у саставу Тузланског

корпуса који се распао. Та ОГ се нашла у полуокружењу и трпила је нападе и од Хрвата и од муслмана. Само да би се одржала требала јој је помоћ, а нема ни говора да би сами могли кренути у пробој. Источнобосански корпус је био у фази формирања... Ја сам недавно истраживао и тврдим да је ово јединствена операција у свијету. Главне снаге биле су унутар окружења, сви досадашњи слични пробоји су извођени са главним снагама изван окружења. Овде су само два батљона била изван окружења (Посавци), који су садејствовали. У крајњој линији, и они су били у полуокружењу. Вјероватно ће се касније наметнути и питање одлуке о формирању тактичких група које су носиле пробој. Зашто то нису радиле формацијске јединице? Једноставно, ми смо морали започети операцију и прије него што су снаге УНПРОФОР-а преузеле положаје у западној Славонији и по степену извлачења јединица оне су се и ангажовале. Мало је јединица из Првог крајишког корпуса које нису учествовале у овој операцији, нису биле само оне око Јајца, Влашића... Све су имале неку од улога – или снаге за обезбеђење бокова, или снаге за пробој из окружења.

(пуковник Милан Челекетић, тада командант 16. кмтбр, прим. а.) треба буле на челу те борбене групе. Позвао сам га, мало се презијоји и није изразио жељу да иде, правдајући се тиме да не иде цијела бригада. Тражио је да иде цијела бригада која је, истина, била изузетно добра јединица, а и он је био веома добар командант. Ми се онда одлучимо на Новицу Симића. Симић је био начелник Штаба Прве окlopне бригаде, борац прве линије који је заслуживао свако поштовање, уз то са изузетном репутацијом код бораца. Ни једну ријеч није рекао, само: "Када идем?" и "Нема проблема, шефе"... Слично је било и када је донесена одлука за пробој "коридора". Бошку сам рекао: "Дај Симића на тежиште". И када је операција испланирана, одлука је донесена у Становима код Добоја, а 19. јуна саопштена, издата су нареџења командатима и кренуле су припреме – извиђање, довођење јединица на правце извођења. Само нисмо саопштили тачно вријеме почетка. Келечевић је предложио да командно мјесто операције буде на Дугим цивама и оно је добро уређено, успостављене су све потребне комуникације... све уређено "по војнички", по свим правилима. Све јединице су добиле задатак да заметну борбу како би приковали непријатеља на широком фронту и тако олакшали нашим снагама које су биле на главном правцу пробоја. Имали смо и мали тим за пропаганду који је водио генерал Ђукић, а радио је на заварања да идемо за Тузлу. Е, сад, зашто смо почели операцију два дана раније? Добили смо обавјештајне информације да ће хрватске снаге Посавине добити још веће појачање из Хрватске, мада их је већ било много. Свако чекање значило је да однос снага иде у корист непријатеља, а не у нашу.

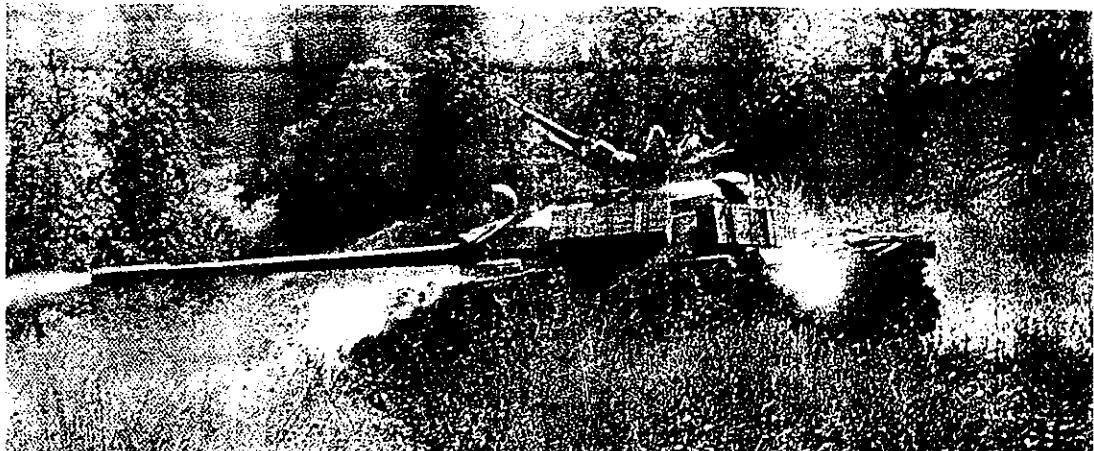
И зато смо ми одлучили да кренемо 24. јуна... Сигурно је да је то по свим војничким правилима изведена офанзива – са артиљеријском припремом, са операцијом авијације, јер је, чини ми се, само је на "коридору" у овом рату авијација извела једну своју операцију. А знате, кад се на једном уском простору нађе 12 авиона у ваздуху, то је за људе велики морални

ПРОЦЈЕНА

ТАЛИЋ: Желим да констатујем и да смо држали дио јединица и дио команда у западној Славонији у почетку операције. Већи дио јединица био је на овом простору, формирана је у том простору и команда на челу са генералом Келечевићем, у коју је ушао и генерал Ђукић из РСК и још један број старјешина. Хтио бих рећи и зашто смо на тај простор морали послати једну јачу борбену групу знатно прије. Команда Корпуса је процијенила да Челекетић

ушао и генерал Ђукић из РСК и још један број старјешина. Хтио бих рећи и зашто смо на тај простор морали послати једну јачу борбену групу знатно прије. Команда Корпуса је процијенила да Челекетић

подстrek. Имали смо код људи сазнање да иду према Србији, да нам више неће умирати бебе, имамо снажну артиљеријску припрему, и први пут наши борци виде да смо и у томе веома јаки, имамо изнад себе авијацију, имамо хеликоптере у санитетском обезбеђењу, имали смо ракетну подршку. Према томе, све имамо, што мени даје за право да кажем: "Одлучио сам". Не значи то много у непосредном дејству, али за наше борце то много значи. Друго, створили смо услове да борац не мисли о својој породици – територију смо смирили, у позадини су присутне лаке бригаде и зато борац иде сигурно, јер му је породица безбједна. Борци су у тој операцији изражавали свој понос, пуну одлучност да свако свој задатак изврши. Али, у политици је био заступљен локализам, са логиком "докле је моја општина". Једној групи таквих рекао сам: "Мени је исти Србин у Крајини, у Херцеговини и у Владивостоку"! Тако су размишљали сви који су руководили операцијом и у њој учествовали. У војсци није било локализма. Да нисмо успјели, било би безнађе и за РСК и ток свих догађаја био би сасвим другачији, а тврдим да ми не бисмо били на овим просторима.

Још о операцији – ми нисмо "сјецкали" команданте и тражили извештај сваки сат, већ једноставно два пута дневно, ујутро и навече, више од тога само по потреби. Цијела команда операције непосредним увидом, дакле обиласком јединица, пратила је и кориговала ток операције. У потпуности смо организовано владали фронтом.

ПОЧЕТАК

СИМИЋ: Први дан је био пакао. Право да кажем, нисмо имали баш детаљне податке о снагама испред нас. У зору, у шест часова, кренула је артиљеријска припрема и то онако из тишине. Одједном је све кренуло – и ракетни удар, артиљерија, тенкови, минобацачи..., била је "страва". Нама се коса дизала на глави и могу мислiti како је било непријатељу коме је све то падало по глави. Прије

тога нисмо баш претјерано употребљавали артиљерију и тенкове, да их мало успавамо. Први дан је био жесток на читавом фронту.

КЕЛЕЧЕВИЋ: Важно је још нешто код same припреме, код доношења одлуке команданта. Највећи дио припрема обавили су генерал Ђукић и ја. Командант је дошао из Градишке, саслушао приједлоге. Сви смо знали да је проблем тог простора доста тежак терен, ријека Босна практично дијели снаге на два дијела. Уз њу је и основна комуникација – асфалтни пут, ту је све требало да се одвија, то је живла кукавица. Друго, требало је прво рашчистити са лијевом обалом Босне, створити ширу основицу, па онда ићи на оно на шта смо касније ишли. У првом плану смо Ђукић и ја предвиђели да идемо лијевом обалом Босне, да то буду главне снаге, имајући у виду да треба да што прије извијемо у шири простор Модриче. Краће је и ту је асфалтни пут, усталом. Е, сад ту Талић каже: "Све се слажем, али главне снаге – десна обала, преко Требаве". И сада – прекраја, преоријентиши... Тиме је постигнут степен изненађења. Непријатељ је очекивао да идемо лијевом обалом, касније ће се показати да су они ту били знатно боље утврђени. Ту је Талић био одлучујући и одлука се показала веома добром. И морам рећи, према тој новој замисли, Симић је као командант ТГ-1 веома добро "радио". У прошлени је уочена и опасност од Грачца. Ту се поставља дио

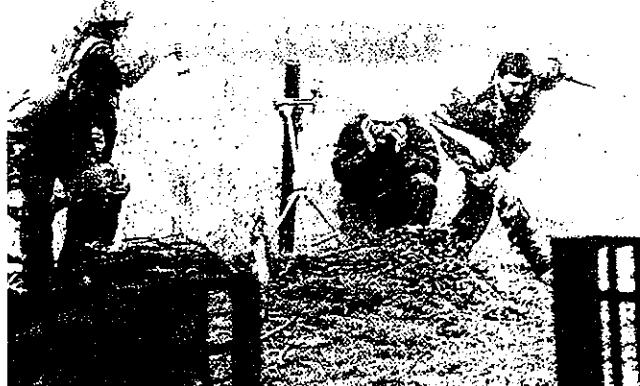

43. бригаде која тако чува десно крило Симићевих снага.

СИМИЋ: Нико није ни сумњао да ће операција успјети. Голики је био полет и морал наших бораца, чак су ми говорили да ће то препузати за два дана.

ПРОПАГАНДА

*Има и један телеграм из неке од јединица у којем се каже: "Само рецитте где има кисеоника,

јуришаћемо и донојети". Генерал Ђукић је највише радио на тим пропагандним заваравањима непријатеља?

ЂУКИЋ: Мислим да бисмо могли извршити резиме колико је важно обманивање непријатеља. Прво, обманули смо непријатеља временом почетка операције, почели смо два дана раније. Друго, обманули смо га и правцима дејства. Јер, тешко је било помислiti да бирамо један тешко проходан планински пут преко Требаве, да главни снаге ту усмjeravamo и удaramо у лијеви бок непријатеља. И зато врло брзо избјежамо на ријеку Босну и ослобађамо Модричу. Треће, веома битно у обманивању јесте пропаганда коју смо вршили преко локалних средстава информисања, углавном радија, и нешто мало путем телевизије. У овоме смо ишли од слједеће варијанте: требало је да изгледа како ће главне снаге, које су на Требави, ићи преко Грачанице, Градачца и Тузле. То обезбеђујемо преко 43. бригаде која жестоко напада Градачац и они заиста мисле да је то наш правац пробоја. А баш то смо и давали преко средстава информисања. И морам рећи да су нам та заваравања успјела. Непријатељи су вршили прегруписавање снага, а ми смо остварили велики фактор изненађења. Поред тога, покушавамо и на осталим правцима, користећи системе веза, прислушкивања и осталог да монтирамо разне радио игре о неслагању хрватског и мусиманског руко водства на тим мјешовитим просторима, око Дервенте, Брада, Ораџа, Оџака, Модриче, и те игре су углавном успјевале. Говорило се о предаји и замјени територија и сличним стварима. Хрватска средства информисања су нам, такође, ишла наручку, јер су углавном четири дана каснила са информацијама. Ми смо, на пример, у Јекешу у Оџаку, излазимо на ријеку Саву, а они причају да се још брани Модрича, Јакеш и слично. Е, то су неке комбинације стварних, материјалних елемената, и једне пропагандне комбинаторике. Тако смо их доводили у разне заблуде.

КЕЛЕЧЕВИЋ: Треба још нешто да кажемо о тој ситуацији на десној обали Босне. Једно два-три дана имали смо тај главни удар и већину тенкова на десној

обали – тада смо видјели да лијеље страна десна заостаје преданији смо дно околних сава – тенковску чету Сивца – на лијеву страну. Морамо истaćи и дејство групе Боројевића. Они су одиграли једну велику улогу са Таревића у номањау ватре. То је био командир тенковскогвода. Дајте, у току саме операције било је брзог маневра, брзих пребациванија јединица, како бисмо стапио проиниривали коридор.

ПРОБОЈ

**Господине Талићу, све што сте рекли тиче се команди и јединица. Ипак, за народ је кључна ствар Ваша изјава Радио Бања Луци, у којој сте рекли да ће српски народ имати коридор кроз Посавину према Србији за Видовдан. Да ли сте били сто посто сигурни да ћете то и остварити?*

ТАЛИЋ: Ја нисам политичар и не дајем изјаве које не могу остварити. Ни овога пута нисам изјавио оно што не могу остварити. Био сам више него сто посто убијењен да ћемо се ми спојити са ИБК за три-четири дана од почетка операције. А оно се, као што znate, десило већ трећег дана од почетка операције. Мислим да је тај успјех, тај пробој, толико вриједан да још нисмо у стању да га процијенимо или се нисмо још довољно бавили свим аспектима те операције како бисмо је свестрано процијенили. Претходници су говорили о јединицама. Мислим да су све јединице извршиле свој задатак, а посебно успјешно су задатак извршиле јединице ТГ-1. И укључивање 16. бригаде много је значило, јер су они веома брзо избили на Саву.

**Господине Симићу, опишите како Вам је генерал Талић наредио да пробијете "коридор"?*

СИМИЋ: Рекао ми је: "Слушај, хоћу коридор до Видовдана, па макар козја стаза!". Био сам пресретан да смо то два дана раније урадили. Онда сам се потрудио да за Видовдан ослободимо и Модричу. А што се тиче Оџака, чекајући да се изравнамо са ТГ 2 ја сам предложио, а генерал Талић се сложио, да форсирамо ријеку Босну да бисмо ударили у бок Оџаку и да би се ослабила њихова упоришта у Јакешу и Пећнику. Понтонерски батаљон нам је обезбеђивао те брзе маневре. Они су, кад је год затребало, у току ноћи подизали комплетан мост. Тако је било и у Гаревцу пред напад на Оџак. Оџак је ослобођен 13. јула. Сутрадан, након ослобођења Оџака, зове ме Талић и каже: "Нападаш ли ти то данас?". Ја кажем: "Не нападам". И он крене да

псую. свашта ми је рекао, па каже: "Јеси ли ти нормалан, они бјеже, а ти не нападаш, они су у паници!". Ја му онда кажем: "Не нападам, прешао сам у гоњење, а то је сасвим друга борбена јадња у односу на напад". И ту се ми исмијемо. У тој акцији нашли смо наше цивиле који су се по некаквим кукурузним крили данима.

ТАЛИЋ: Желим још да истакнем општинска руководства, првенствено предсједнике општина, њихово више него стопостотно ангажовање, нарочито општине Бањалука и Радића, па онда Добоја, Дервенте, Српца, Градишке, Приједора, Шамца, Модриче... Имали смо њихову апсолутну подршку, били су спремни и да ођуте ако бисмо их у тој силој динамици понекад и увриједили, али су људи заиста максимално помогли да операција успије.

**Причали смо много о пробоју "коридора", али операција је много шира?*

КЕЛЕЧЕВИЋ: Многи су се тек након престанка борбених дејстава, да не кажем рата, усудили да питају што се тако дugo чекало са лијевим крилом, зашто се није продужило са Ободног канала и Дервенте која је ослобођена 4. јула, што се одмах није продужило према Броду него се чекало до 6. октобра. Тада период је, међутим, испуњен низом других операција и бојева. На пример, посебан дио је Озрен. Тада смо имали велики број јединица ангажованих на Озрену, затим у селу Смолућа, у којем је у то вријеме било у блокади око шест хиљада људи, и то управо у вријеме када су пробили коридор. Успјели смо тек на Велику Госпојину, 28. августа, деблокирати Смолућу. То је крај једне наше неискориштене шансе. Ми бисмо тада, деблокирањем Смолуће, били на 1,5 километар од села Потпећи. Већ је био пресјечен пут Тузла-Грачаница, а ово од

Потпећи, пут који иде према Сребреницу. Значи, 1,5 километара ми смо практично изнад ставе. Ту ће. То је крај августа 1992. године. Међутим, само понапање становништва и жеља да одатље практично је то онемогућило и то је наша неискориштенка шанса. Даље, узимоћеме нас је успорио фронт код Јајића, који је "разио" тако да ипак имали могућности да правимо веће маневре снага и да убрзамо дејства према Броду. Друго, побуна у Приједору нас је такође успорила. Треће, увијек смо на другим дијеловима фронта имали разне опасности, па су се једва оје двије бригаде морале одвајати за те интервенције. Истина, треба рећи да је било и грешака јединице као и неактивности. Могло се са Ободног канала много прије доћи у Брод, али морамо имати у виду да су они (Хрвати) добро уредили ту територију. Узимамо примјер Костреша, не толико Бијелог брда које је извикано. Костреш је био гори, они су га уредили школски, по приручнику. Имали су ту доста јединица из унутрашњости Хрватске, а то су биле добро опремљене јединице. Улога наше авијације у томе је била веома велика. Не би се смио заборавити потпуковник Слободан Кустурић. Био је веома храбар пилот, паметан, захвалан човјек и старјешина за сарадњу, који је био увијек са нама на командном мјесту и био нам увијек на услуги. И то је примјер једне добре сарадње ваздухопловства и копнених снага где је, кад се све добро испланира, успјех загарантован.

СИМИЋ: У Милошевцу смо, када смо пробили тај мали коридор, нашли 12 камиона који су ту били одсјечени мјесец, мјесец и по дана и чекали. Њих смо прве пребацивали овамо према западу. Било је још нешто појединачних возила људи који су били одсјечени и они су се пребацивали, онда је прошао и конвој Црвеног крста Југославије и након ослобођења Модриче масовно је кренуо саобраћај у оба смјера.

ЈУНАЦИ

**Већ тада се издавају неке посебне јединице – Батаљон војне полиције Првог крајишког корпуса, "Вукови са Вучијака", милиција РСК?*

ВУКИЋ: На почетку сам изненадио да су јединице МУП-а РСК имале борбено искуство, да су радије ратовале и да су момци на добровољном принципу дошли на коридор. Биле су добро организоване и опремљене и уз добру команду. Те јединице су значиле и у стварности, реално, али и кроз пропаганду. Имали смо двије смјене. Прва група јединица била је далеко квалитетнија, одговорнија, способнија за извршавање задатка. Друга група је исто извршавала добијени задатак, мада је прва била боља. Од тих

навици јединице да се биди највиши из заштите и којима је убијен борбеник Јарковић.

СИМНІЋ: Мислим да је ТГ-3 у складу са ток операције и прије вршења извршила све задатке и да је значаје својим дејством доста доприносила и помогла и осталим тактичким групама у извршењу задатака, нарочито на лијевом сусједу, јер су били застали код Пећника. Ми смо дејством с бока и форсирањем ријеке Босне дosta доприносили развлачењу њихових снага, а послије су и сусједи наша помогли, јер су одвукли неке друге тамо на лијевом крилу. Треба рећи да је нашим доласком у посавским јединицама подигнут страшно борбен морал и да је постало ствар престижа ко ће прије и кад шта ослободити. Било је ту и самодоказивања, па бих навео један одред који је касније ушао у Модричку бригаду, то је Скугрић-Толиса којим је командовао капетан Станковић. До нашег долaska била је то јединица која није изашла из својих ровова, али кад су се измијешали са нашим тенковима и са нашом механизованом пјешадијом, били су сјајни. То су људи који су јуришали. У мојој ТГ одлучујућу преагу имао је окlopni батаљон, ојачан једном механизованом четом и једном батеријом прага. Они су били ударна песница. И иначе у овој операцији људски фактор није био превага колико оклопно-механизовани састави и авијацијска подршка. Али, батаљон војне полиције Првог крајишког корпуса је ипак нешто посебно. То је јединица која је одмах на почетку схватила да неће извршавати само полицијске задатке. Она се одмах на почетку паметно оријентисала и организовала себи један противтенковски вод, а имала је мјешовиту јединицу минобаца за подршку. Узели су и окlopne аутомобиле. Генерал Талић ми је у операцији "Коридор" рекао: "Довео сам ти Лакића". Мени је тад свануло, имам ја тенкове и све остало, али знам да не могу с тим голим тенковима у град, јер је тенк без праве подршке "мртв" у граду. Али када су се интегрисали Сузић и Лакић ја сам већ био на коњу, знам да нигде неће попустити. Друго, ако ико може да се пробије кроз град, у том случају Модричу, онда су то они били.

Ратовао сам ја и са Миланковићем. То су исто фајтери, нападачи, изванредни момци, али војна полиција је била комплетнија јединица. Ови Миланковићеви добро ратују седам дана, али осмог се покупе и одоше, и ти се објеси, он једноставно оде. Ова војна полиција није била таква. Ако би се гледало процентуално, војна полиција сугурно има највеће губитке, познајем их, они су пробили на Модричи и продужили са мном на Оџак. А чим су то завршили, отишли су на Јајце. То је била тако добро уходана екипа да су сами вршили и припрему и подршку и ријетко кад су тражили помоћ артиљерије или нечију другу. Они гурају, увежу се добро, одмах на тенк ставе једног свога са својом везом, наводе тенкове. Сви су носили шлемове, ко је имао панцир носио га је. Била је то "војска дје лукс". Мислим да би такву јединицу пожељела свака, па и најсавременија армија на свијету.

*Да ли је истинा да су "Вукови са Вучијака" први јединици у овом рату имали команду "Нож на пушку!" и то били на пробоју "коридора"?

ТАЛИЋ: Јесте, на Добр кун је Вељко Миланковић командовао: "Нож на пушку. Јуриш! За мене".

*Каква је ситуација била када је до тога дошло?

ТАЛИЋ: Ма, никако се тaj простор није могао проћи, а значио нам је спој са дије тактичке групе и продужетак према Оџаку.

ЂУКИЋ: Мислим да је важно да се спомену још неке ствари појединачни лични подвиги. На пример, командант батаљона МУП-а РСК Миливој Рашула је у својој официрској торби носио заставу и себи поставио задатак, а то је и рекао, да ће на силос у Оџаку поставити српску заставу. У тој жељи је стао на чело батаљона. И кад су негде застали, са својим везистом и куриром је кренуо испред батаљона и, нажалост, сва тројица су погинули 27. јуна. Друго, командаант 327. бригаде пуковник Трнво Вујић у јуришу, практично у првој линији, испред тенка гине одмах на почетку саме операције у оквиру ТГ-3. Поменули смо појединце и неке јединице, али ја бих посебно истакао и хеликоптерску ескадрилу која је превозила и омогућила квалитетно санитетско збрињавање рањеника. Та јединица заслужује истицање као цјелина.

ДЖОРДЖЕВИЋ: Требао би са Јеврејима да имамо разговор (мајор Вељко Леша, издање првог а.). Тај човјек заслужује сва понитовања правог јунака. Доносио је боње с кисеоником, самонишћајивно је прелазио преко непријатељских положаја. Увијек је ризиковao сопствени живот да би помогао људима. Све вријеме је био у санитетској екипи за спашавање и преко шест стотина вајтежих рањеника са "коридора" преbacио је својим хеликоптером. Многи могу само њему захвалити што су остали живи.

КЕЛЕЧЕВИЋ: У току дана је знао и три пута да тешко повријеђене вози за Београд. Знате шта значи три пута кроз тај уски коридор, испод далсковода, јер се не смије подићи, гађају га.

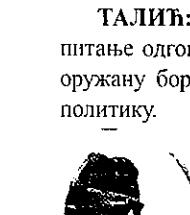
KRAJ

**Имали смо оперативно окружење, али у стратешком смислу, да ли бисмо имали битку за "коридор" у сваком случају?*

ТАЛИЋ: Битку за Посавину бисмо у сваком случају имали и да смо имали пут за Србију. А кад би до ње дошло, сад је немогуће рећи.

**За крај, господо генерали, да ли смо ми овај рат добили или изгубили?*

ТАЛИЋ: То је врло тешко одговорити. На ово питање одговор даје наука. Ви знате да војска води оружену борбу а политика рат, и ово је питање за политику.

БУКИЋ: Придружујем се мишљењу Талића.

СИМИЋ: Рекао бих, прво што се тиче операције у оперативним оквирима, ово је најкомплетнија и најзначајнија операција у овој нашој борби. Она је то по броју ангажованих снага и по оствареном циљу и по резултату. Без ове операције не би било Републике Српске. Вjerovatno бисмо пристали на онај Веенс-Овенов план, имали бисмо неке своје енклаве итд. Питање је шта би од свега било. Циљеви рата се одређују на почетку рата, али ми их нисмо имали. Оно што је тада био наш циљ јесте заштита народа од геноцида, да се не понови 1941. Прво је било то, а тек онда су почеле да расту амбиције. Једна од тих је била цјеловитост, а онда дај још ово, па ово... Да је циљ рата био јасно концептиран на самом почетку, не бисмо изгубили вријеме, о чему говори генерал Келечевић,

искоренили бихи се и сачували предности у организационом плану, јер смо били далеко бољи и устројени војнички, а већ би било далеко лакше, у крајњем, мислим да смо остварили циљеве рата, па политички је даље да го "доради". Но мени, прошло је вријеме силе и снага ће иницијатива да се све што је остало периједено решени путем политике. Ту нам сада треба Никола Танзић, а не Карапорће. Гаранција томе је изградња војске, а хоће ли бити рата олујучиће Америка и други, а не ми.

КЕЛЕЧЕВИЋ: Овај рат нам је наметнут. Мислим да смо га професионално водили без обзира на то што има доста минијења и од стране неких виших руководијала и државника, али и других, који сматрају да се рат можда није професионално водио. Веома је тешко у грађанској рату спроводити нека правила начела учена у нашим војним школама. Особине грађанској рату су најгоре, најтеже, он носи највеће посљедице, разарања итд. Али кад говорим о простору Првог крајишког корпуса, морам да кажем да је он с наше стране био добро организован. Аргументовају то у првом реду чињеницом губитака. И два-три изгубљена човјека су много, али ако знамо колики су губици били у Другом светском рату, онда је то све много мање. Узмите само, на пример, Дубицу – 17.600 жртава у Другом светском рату, и узмите какве су наши непријатељи и овога пута планове зацртали. Наилазили смо на њихове планове који су говорили о тоталном уништењу српског народа. Све што је српско требало је убити, запалити, трајно уништити. Шта ћете, рецимо, гнусније него на Црном врху – одсечене главе, стављене у сандук, нога на њима, то нема никаде. Или у Зборишту код Дервенте где су човјека набили на колац или на ражањ, па пекли итд. Мислим да је ово био један гнусни рат који је носио са собом највеће страхоте и кад се то све сагледа онда губици које смо имали, опет кажем јесу велики, али су у односу на оно шта је припремано ипак минимални. А то је управо захваљујући доброј организацији, храбрим борцима, добром командовању итд. Као војник никада никоме нисам дозволио да каже да рата неће бити и мислим да ни у будуће војник никада не смије да каже да рата неће бити. Дакле, држава, народ, друштво, војска, морају се припремити. Морају се сви припремити као да ће бити рата, а нико не треба да га жели, поготово да га не желимо ми војници, јер знамо све његове страхоте. Мора се стварати култ одбране овог простора, култ одбране српског народа и српске државе. То је основно и то би требало да уђе у све наше школе и предузећа, у кућу итд. Не смијемо размишљати о приколици, о коферу...

Одлука није била лака, јер је први пут у историји изведен пробој из самог "оперативног окружења", а не извана. Одлуку је донио генерал Момир Талић са сарадницима, а заснивала се на нужности да се спаси народ и не доживи нови геноцид, који му се спрема.

Б.П.